

Dana Pitchon Vašátková o Tarasovi Kuščynském

text Pavel Vančát | foto Taras Kuščynskij

Dana Pitchon Vašátková (* 1948) začínala jako sportovní gymnastka, ale od roku 1966 byla jednou z předních československých modelek a posléze se stala i fotografkou. V roce 1979 se provdala do USA, dnes žije a pracuje v kalifornském La Honda. S legendárním fotografem Tarasem Kuščynským nafotografovala cyklus **CHCI**, který je považován za vrchol jeho umělecké tvorby.

Jak probíhalo vaše seznámení s Tarasem a čím si získal vaši důvěru?

Bydlela jsem na Gorkého náměstí (historicky i dnes Senovážné náměstí), v posledním patře naproti tehdejšímu ministerstvu, kde Taras pracoval jako architekt. Bylo mi teprve patnáct let a někdy jsem se opalovala na římse našeho okna a pár mláďenců odnaproti si mne všimlo, mezi nimi Taras. Mě kluci tehdy ještě nezajímali, ale jejich zájem mě potěšil. Pokřikovali na mě a chtěli si se mnou povídat, tak jsem jim jednou nadiktovala telefonní číslo. Když byl kaktus v okně, tak mi směli telefonovat, když ne, tak se nesmělo. Moje máma byla velmi přísná. Nevěděli, že jsem tak mladá. S Tarasem jsme si povídali o našich snech. Chtěla jsem dělat profesionálně gymnastiku (měla jsem vlastního trenéra) a Taras toužil po profesionální fotografii. Jednou mě požádal, abych s ním šla fotit, i když mě nikdy zblízka neviděl. Ten víkend mě štípla včela do tváře, byla jsem oteklá, nechtěla jsem, ale on mě přesvědčil.

Měli jsme schůzku v hradních zahradách a za pár dní měl první výstavu ve spořitelně na Malostranském náměstí, kde vystavil i moji fotku. Moc se mi nelíbila. Napsala jsem mu do knihy návštěvníků, že se mi líbily všechny, jen jedna ne. Bylo to sice anonymní, ale on to poznal a hned mi volal. A pak jsme pomalu začali fotit častěji. Nejdříve jsem byla úplně zahalená, schovaná. Jedny z prvních fotek byly ty, kde jsem v černém hadru, to jsem se ještě nechtěla ukázat nahá. Potom mě ale Taras přesvědčil, že šaty jsou jenom móda a ty fotky pak nepřežijí – a měl pravdu. A tím začala naše dlouhodobá spolupráce. Moji důvěru si získal tím, že snil. Já taky, a tak jsme snili dohromady. Taras po mě nic nechtěl, nenutil mě k ničemu, jenom seděl za foťákem a fotil. Byla jsem v té době ještě panna a měla jsem jenom maličkou známost. S Tarasem jsem mohla snít ten sen mladé holky, která sní o prince a nemá ho, o lásce, kterou také ještě nemá. Celý můj mladý život jsem byla nešťastná a zklamaná, a on to zachytil.

Stanovil někdy námětové nebo psychologizující téma?

Nikdy jsme neměli nic stanoveného. Jen když jsme dělali zakázku, ale to také nebylo moc naplánované. Když jsme se sešli, tak jsme zkrátka něco fotili. Já jsem ho vytáhla do lesa. Většinou bylo všechno focené v přírodě, na Tarasově chalupě, venku za přírodního světla. Došli jsme daleko do lesa a tam mě něco napadlo a já se začala kroutit a on to fotil. Vylezla jsem třeba na strom nebo si lehla do jehličí. Nic nám nevadilo. Nejhorší byla fotka v trávě. To bylo už v době, kdy jsem žila v USA. Přijela jsem a něco jsme chtěli nafotit. Našli jsme místo s trávou. Lehla jsem si přímo do mraveniště. Chtěla jsem vstát, ale Taras křičel, abych to vydržela. A z toho podle mého názoru vznikla druhá nejlepší fotka po **SCHOULENÉ**.

V té době jsem byla strašně nešťastná. Můj život nešel tak, jak jsem si to představovala. Byla jsem mladá a krásná, slavná, ale nepodařilo se mi, co jsem si přála. O tom jsou všechny fotky. Taras byl velice tichý a trpělivý pozorovatel, a tím se mu podařilo zachytit vše. Já jsem byla nešťastná a chtěla jsem se s někým podělit o své trápení a Taras u toho byl. Nic romantického, jenom grafika. Málokdy jsme fotili u něj doma v malinkém pokoji s černým pozadím. A ani tam nikdy nepoužíval umělé světlo.

Za vrchol Tarasovy tvorby je obecně považován cyklus **CHCI**, který jste nafotili společně v letech 1970–1973. Do jaké míry s vámi konzultoval aranžmá jednotlivých fotografií a koncept celého cyklu?

Fotografovali jsme spolu léta a po deseti tisících fotografiích se Taras rozhodl z nich udělat knihu s názvem **CHCI**. V té době jsem na tom nebyla dobře. Vdala jsem se, měla jsem dítě a zase se rozvedla. Taras pojal knihu jako část mého života, který jsem právě prožívala. Kniha začíná nešťastnou mladou holkou. Následuje milování na stromě, pak dítě (což je moje Barbora, která se narodila v lednu 1972) a pokračuje smutek. Můj život se nezlepšil, dokud jsem se ve třiceti nevdala do USA.

Jak vzpomínáte na Tarasovu chalupu v Čenovicích?

Jela jsem tam s celou jeho rodinou poprvé, když ji v roce 1967 koupili. Spala jsem za pecí. V té době tam nebyla koupelna, tekoucí voda ani elektrína, záchod byl kyblík. Tak to bylo celá léta. Pokud se jelo na chalupu, člověk se o sebe musel postarat a najít si místo, kde se umýt... a vše ostatní. Jezdilo se autobusem, Taras stěhoval pokaždé nějaké kočky (černé, všechny se jmenovaly Cvok). Bylo to pohádkové místo, jezírko hluboko v lese, kde jsme nasníмали plno fotek. Kolem chalupy se fotilo málo, občas jen aranžované snímky ve stodole. Taky jsme tam fotili šperky Laděny Víznerové. Jezdili jsme tam celý rok; na podzim jsme chodili trhat kukuřiči, v létě jsme sbírali lesní jahody, ostružiny, maliny a hou-

■ Taras Kuščynskij, z cyklu **CHCI – SCHOULENÁ**, 1972–1973

by, jelikož jsem po tatínkovi náruživá houbařka. V Čenovicích měli husy a jednoho housera – a ten mě párkrát poštipal. Neměl mě rád. Byla jsem vlastně členem rodiny, něco jako Tarasova nejstarší dcera a starala jsem se o jeho nejmladší dceru Halku, která byla strašně číslo, všude lezla a ze všeho padala. Měla jsem ji moc ráda.

Jakou roli hrála v Tarasově životě jeho manželka Alena, matka jeho tří dcer?

On všechny ty holky uzurpoval. Měl je vycvičené a ony se ho bály. Já jsem se ho nebála a pořád jsem se s ním kvůli nim hádala. Alena ho ve všem podporovala s velkou trpělivostí, vařila, uklízela a starala se o dcery. Starala se i o Tarasovu mámu, která s nimi bydlela až do smrti. Bydleli v Hradešinské ulici na Vinohradech v hezkém, ale malém bytě, kde z jednoho pokoje Taras udělal fotografické studio. Alena byla pořád někde kolem, vlastně byla trochu jako moje máma. To ona mě přesvědčila jít na konkurs manekýnek. V té době jsem o manekýnách nic nevěděla, ale ona mi řekla: „Zkus to, pokud to vyjde, budeš manekýna, a pokud ne, tak se nic nezmění.“ Šla jsem a vyhrála. Tak začala v roce 1966 moje kariéra modelky. **S jakým pocitem jste tehdy v zostřených podmínkách normalizace vnímala nahotu**

a její případné zveřejnění? Debatovali jste někdy s Tarasem o míře její únosnosti?

Věděli jsme, že by se to nemělo, ale jak mi Taras vysvětlil, je to nadčasové, a byla to moje možnost vyjádřit se a vytvořit něco trvalého. No a podívejte se dneska, jsem stará baba a moje fotky jsou pořád pertinentní, nic na nich není starého nebo nemoderního ani po téměř půl století. V podstatě nám bylo jedno, co si kdo myslí, hlavní bylo říct světu, co cítíme. Já vím, že Taras nebyl moc šťastný, tak se také vyjadřoval fotkou.

Jak vám spolupráce s Tarasem pomohla ve vaší vlastní fotografické kariéře?

Taras byl důvod, proč jsem také začala fotit. Chtěla jsem říct něco sama za sebe, nejen s ním. Můj bývalý muž měl černou komoru a foťák, tak jsem si to všechno půjčila a Taras mi vysvětlil, jak to mám dělat. Moje první fotky (sama jsem si je vyvolala i nazvětšovala) byly snímky mé dcery Barbory. Ještě neuměla sama stát, a tak jsem ji opřela o lavičku a nafotila ji ve všech oblečcích, které jsem jí přivezla z ciziny. Ukázala jsem to Věře Hrubé z časopisu *Vlasta* a ona to publikovala. To mě pochopitelně povzbudilo, tak jsem udělala další fotografie Barbory a zase je publikovali ve *Vlastě*. A tím se ze mě stala profesionální fotografka. Všechno začali Taras, můj bývalý muž a Věra Hrubá. ■